

Pia og Satanismen

Heavymusikkens skyggetematisering

af Søren Schmidt

Det var ikke let, da Pia fra 1.a – en sød, »stille« pige uden læder og nitter – en dag erklærede sin kærlighed til *Heavy Metal*. Det skete i et af gymnasieundervisningens standardforløb: eleverne tager selv musik med, bearbejder den og fremlægger den for hinanden. Læreren forpligter sig – i min udgave af forløbet – til at komme med relevante »fødselshjælpende« udspil omkring stilkarakteristik, diskussion af indhold og evt. spille-selv aktiviteter. Men Heavy Metal er en stilart, som ligger meget fjernt fra min musikverden med dens grimme og vulgære lydbillede, dens forsimplede ostinater, dens ideologi: Satanismen og dens tilbehør: drager, djævl, nitter, læder og håndjern. Og jeg måtte igang med aflytning af numre, høre på hvad Pia og to ældre elever, Klaus og Thomas kunne fortælle og prøve at spille et par heavy-numre med eleverne.

Musikken har sine rødder i 60'ernes rockmusik i den mere rå afdeling med Stones, Who og Kinks. Deep Purple udstak omkring 1970 med »Smoke on the water« musikstilen med forvrængede guitarer, meget enkle »garageinspirerede« ostinater, skrigende, hæs sang langt tilbage i lydbilledet og Hendrix-inspirerede soloer. Gennem 70'erne levede den et mere tilbagetrukket liv i skyggen af disco- og punkbølgerne og fandt efterhånden sin ideologi

i en middelalderlig Satanisme. Rocken blev til Heavyrock og i 70'ernes slutning til Heavy Metal.

Det er tegneseriernes og B-filmernes onde halvdel, som huserer i teksterne, på covers og i videoerne. Det hele bygges op som en kult med udvalgte musikere som Satans præsteskab. Koncerterne bliver til sorte messer med omvendte kors, sorte lys og seksuelle indvielsesritualer. Musikkens popularitet eksploderer i starten af 80'erne med grupper som *Saxons*, *ACDC*, *Black Sabbath*, *Metallica*, *King Diamond*. En egentlig kult bliver der derimod ikke tale om. Lige nu er stilen ved at vande ud, fordi den er blevet så populær, at de fleste rockgrupper og -solister må have et eller to heavy-lignende numre på programmet for at opfange det brede publikum. Den forvrængede guitar har ikke længere den klare signalværdi, den havde for 4–5 år siden.

Heavymusikken er som sagt omgivet af symboler fra en djævlkult, som hævdes at have sine rødder i det førinquisitoriske Spanien. Ved koncerter og i videoer ser man ofte musikere og publikum hylde Satan ved at lave djævltegn: en knyttet hånd, hvor lille- og pegefinger stritter – gedens tegn – det dyr Satan viser sig i på jorden. Videre ser man det omvendte kors og pentacklet – det ondes symboler. Teksterne tager ofte udgangspunkt i kulten og handler – ofte i mytisk form – om tilværelsens skyggesider, drifter, død, fremmedgørelse og magtesløshed:

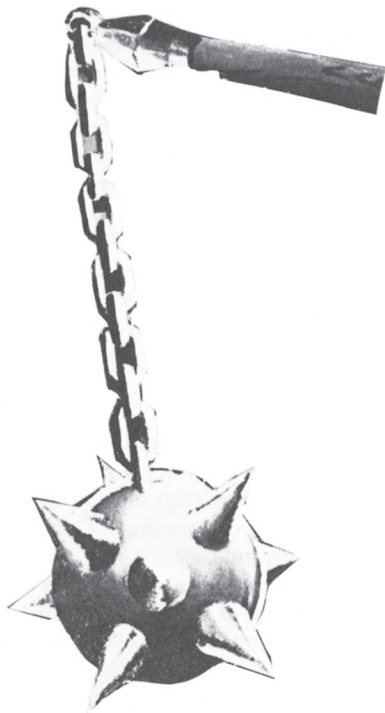
Thomas: »De fleste mennesker har en forestilling om, at Heavy er noget for folk med fordomme, folk der er utilfredse, voldelige osv. Men der findes også meget inden for Heavy,

som er positivt. På Saxons forrige LP har de tekster, som beskriver, hvor dårlig krig er og fremmedgjorte soldaterne kan være. Ossy Osborn (Black Sabbath) har antiatomkrigs-sange om, hvor lidt indflydelse almindelige mennesker har på atomvåben. Saxons har på den nye LP sange om kærlighed. Men hvis du hører discomusik, så er det mere om heldig eller lykkelig kærlighed. Saxons dykker ned i noget dårlig kærlighed, hvor et forhold f.eks. går i stykker.«

Heavykulturens budskab er tilsyneladende ikke, at du skal blive ond, at du skal optræde voldeligt eller er en hyldest til onde mennesker. Den viser menneskets onde sider – dets skyggesider – den tematiserer dem. Heavykulturen vrænger af de samfund, der som vores lader som om ondskaben ikke eksisterer eller projicerer den over på fjerne lande, historiske personer eller andre politiske systemer.

Danske King Diamond, verdenskendt Heavy Metal musiker, peger på sin egen skygge.

Det onde opsøges instinktivt

Thomas: »I TV ser man masser af fattigdom og masser af krige, som betegnes som noget dårligt. Almindelige mennesker prøver at holde sig på afstand ved at sige, at alt er godt her. Men det passer jo ikke. Heavy-musikken dykker ned i det dårlige – ned i Satanismen som står for det, der er modsat det gode. Den musik dukker ned i narkotikaproblemer, skilsmisseproblemer, ligesom for at tænde lys for alle de dårlige ting, som faktisk sker. Og det er der mange, som ikke kan lide, fordi de inderst inde prøver at bilde sig ind, at alt er godt, alt er idyl og vil glemme det onde.«

Heavymusikken appellerer bl.a. til unge, som ofte har en lang karriere bag sig i det offentlige børneinstitutioner. I børnehaverne, i skolerne, i fritidshjemmene – alle steder er de blevet påvirket til at løse konflikter uden vold, undgå konflikter, tale sig til rette. Hvor børn tidligere levede en stor del af tiden uden voksnes opsyn og her kunne afprøve deres skyggesider, hvad enten det var drengenes vold eller pigernes intriger, så lever de nu det meste af deres tid under påvirkning af professionelle pædagoger med social integration som mål.

Hos disse unge kan det appellere dybt, når musikken viser tænder, og når teksterne tematiserer ondskaben. Ikke fordi de er eller vil være onde, men fordi deres muligheder for at se det onde, praktisere ondskab, få den integreret i deres personlighed er så små. Det onde er bandlyst i deres dagligdag – man kan næsten sige det i vores børne- og ungdomsverden er kollektivt fortrængt. Når jeg snakker med gymnasieelever om disse ting, oplever jeg dem ofte som sunde individer, som søger noget bestemt, de har meget brug for. De virker i deres fascination af heavykulturen instinktstyrede – som når dyr af instinkt udsøger bestemte fødemidler for at tilfredsstille behovet for bestemte næringsstoffer.

Thomas: »Nu er det selvfølgelig først og fremmest musikken, man bliver grebet af. Man skal kunne lide en guitar med forvrænger på, det hele skal helst være højt. Jeg bliver ikke grebet af det image, grupperne har. Jeg tror, at hvis man skal karakterisere musikkens publikum, så kan man kalde den, den lavere classes

musik. Det er ikke borgerskabet, som går ind og hører den form for musik. Det er folk som går i cowbo-ybukser og gummisko, og som ikke går i mærkevarer. De finder sammen i et fællesskab, vi har en interesse til fælles – også på tværs af sociale skel.«

Klaus: »Jeg synes, at det er sjovt, fordi folk reagerer meget skræmt på det. Folk går rundt med et billede af, at Heavy det er ondskab; og så går man hjem og så æder man en baby og så ber' man til Satan og går helt amok. Og OK der er da også lavet nogle uheldige videoer om Heavy og Satanisme. F.eks. har gruppen Accept lavet en video »Balls to the Wall«, hvor de har stillet 100 headbang'ers op af en mur, hvor de står og smadrer hovederne ind i væggen. Og folk bliver forargede, men ved ikke hvad det handler om. Jeg har da også gået til koncert og stået og skabt mig ligeså åndssvagt.

Men for mig handler det at gå til koncert om at få nogle aggressioner ud. Og det har overhovedet ikke noget med satanisme som religiøs kult at gøre. Det er ligesom, når jeg sidderovre på skolens trommesæt og spiller. Hvis jeg har haft et dybt slagsmål med min mor eller far, kan jeg også finde på at smække alle dørene efter mig og gå op på mit værelse og fyre helt op for Metallica. Det er også for at provokere. Det ville jeg slet ikke kunne med disco-musik. Hvis man hører den slags musik forestiller jeg mig, at man skal være enormt eftergivende og sådan, det går nok. Det har nok også noget med min opvækst at gøre, det kan jeg ikke.«

Den kollektive projektion

Også vi andre har jo svært ved at identificere ondskaben i verden. Vi ser maser af vold, sult, undertrykkelse i TV, men selv når Reagan dukker op på skærmen, kan det være svært at forbinde dette venlige og elskværdige menneske med bestialiteterne ved Niagaruas grænse og de fattiges kår i USA. Selv samme Reagan kan have svært ved fortsat at formidle amerikanernes projektion af ondskaben på Sovjetunionen efter de nye signaler fra dette land.

I årtierne efter 2. verdenskrig blev nazisternes Tyskland brugt som millioner af menneskers kollektive projektion af ondskaben – og naturligvis med god grund. Men nazisterne har ikke længere den nærhed, som skal til, for at de unge i dag kan bruge dem. Det onde er først og fremmest blevet et tema i mediernes fiktion. Og i løbet af 70'erne er det blevet mere og mere eventyragtigt – som i Starwars-filmenes fjerne galaktiske, onde imperium. Det er sket samtidig med, at urbaniseringen i de industrielt udviklede lande har skabt en isolation og angst, som aldrig før. I byernes asfaltjungle er f.eks. rockerne blevet udnævnt til de onde, selvom deres vold først og fremmest er gået ud over ligesindede.

Heavykulturen tilbyder de unge en arketyrisk fremstilling af det onde, som trækker på B-medievirkelighedens eventyrlige universer. Den henter mange af sine rekvisitter i historiske djævelsystemer, ligesom den trækker på den moderne bykulturs ondskabsprojektion, rockerne. Den tilbyder Pia, Klaus og Thomas en *tematisering*, som er blevet fortrængt i deres institutionsprægede opvækst – en tematisering,

som de har brug for i deres egen alvorlige leg med identiteten.

Dermed kunne det se ud som en solstrålehistorie, som handler om, hvor sunde menneskene trods alt er midt i denne konflikt mellem offentlig opdragelse og kommerciel medievirkelighed. Men jeg oplever det ikke som nogen solstrålehistorie. Det forekommer mig at være en dybt problematisk situation, at unge skal lære deres skyggesider at kende via en forholden sig til en *medievirkelighed*. Midt i heavybandenes og videoernes harmløshed sidder man også med en urolig fornemmelse i maven. Er det nu også harmløst, det der foregår? Sagde man ikke det samme om nazismen ti år før, den pludselig blev til blodig virkelighed? Har det konsekvenser, vi endnu ikke kan overskue, at en masse mennesker flirter med en satankult? Sker der noget inde bag Pias, Klaus' og Thomas' overflade, som hverken de eller jeg kan forstå? Og hvad med Heavyens stampublikum – »de lavere sociale klasser« som Thomas sagde – som de tre gymnasieelever ikke tilhører?

Thomas: »Satanismen siger ikke: Gå ud og forfølg jøderne. Det er noget med at dykke ned i, hvad et menneske er. Når de kristne døber det nyfødte barn, så får det en hvid kjole på, som skygger for, at du er født nøgen. Når du bliver indviet som satanist, er du nøgen. Det bygger meget på, hvordan mennesket er skabt – mennesket er også ondt. Den videregiver den ondskab, som alle mennesker har i sig. Det går ikke så meget som kristendommen ud på, at man beder om, at nu skal det være sådan eller sådan i dag eller i morgen, hvad

Middelalderens morgenstjerne – bare ét af Heavy Metals symboler på magt og autoritet.

enten det så er, at det ikke må regne, fordi jeg skal på skovtur, eller at vi skal bede for Dronningen og hendes familie.«

Spm.: Hvad vil man så gerne opnå i Satanismen?

Klaus: »Jeg ved, hvordan den sorte »Sabbath« foregår, men jeg er i tvivl om, hvad man vil opnå.«

Thomas: »Hvis jeg må bryde ind, så afspejler det, at folk som hører Heavy, og som går op i Heavy sådan set ikke er klar over, hvad det præcist er. Der er et eller andet mystik over det.«